

Datum: 2025-02-18
Diarienummer: 2024-24140-2

Mottagare:
Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM
Referens: Ju2024/02262

Promemorian Inhibition av verkställigheten – en ny ordning för vissa utlänningar vid tillfälliga verkställighetshinder (Ds 2024:23)

Säkerhetspolisen har tagit del av promemorian Inhibition av verkställigheten – en ny ordning för vissa utlänningar vid tillfälliga verkställighetshinder och har följande synpunkter.

Ytterligare en grund för att besluta om anmälningsskyldighet och områdesbegränsning bör införas

Säkerhetspolisen anser att även risken för att utlänningen bedriver brottslig verksamhet i Sverige bör anges som grund för anmälningsskyldighet och områdesbegränsning i den föreslagna bestämmelsen 9 a kap. 1 § utlänningslagen (2005:716). Av författningskommentaren till den föreslagna bestämmelsen (s. 588) framgår att en konkret risk för brottslig verksamhet avses kunna utgöra grund för beslut om anmälningsskyldighet och områdesbegränsning, men genom att vägas in under bedömningen av om det föreligger en risk för att utlänningen på annat sätt hindrar verkställigheten. De nu föreslagna tvångsmedlen – anmälningsskyldighet och områdesbegränsning – syftar, liksom tvångsmedlen förvar och uppsikt, till att möjliggöra en verkställighet av ett beslut om avlägsnande. I likhet med förvarsbestämmelserna bör därför även risken för brottslig verksamhet utgöra en grund för att de nu föreslagna tvångsmedlen ska få användas. En sådan ordning vore både tydligare och mer enhetlig. Ofta är det just de handlingar som de i förslaget berörda utlänningarna begått som är anledningen till deras avlägsnandebeslut. I många av fallen har individerna begått sådana handlingar att det därigenom får anses föreligga en risk för brottslig verksamhet. Mot bakgrund av de risker när det gäller ordning och säkerhet som kan kopplas till dessa utlänningar är det av särskild vikt att myndigheterna ges reella möjligheter att ha kontroll över dem till dess avlägsnandebeslutet går att verkställa. Det är således angeläget av säkerhetsskäl att även risken för brottslig verksamhet kan utgöra grund för de föreslagna tvångsmedlen.

Vistelseområdets omfattning bör inte begränsas i lag

Säkerhetspolisen anser vidare att det bör finnas möjlighet att besluta om ett vistelseområde som är mindre än ett län. Den föreslagna bestämmelsen i 9 a kap. 1 § utlänningslagen anger att utlänningen får förbjudas att lämna ett eller flera län. Säkerhetspolisen anser inte att en sådan begränsning bör anges i lagen, utan att det i likhet med regleringen i 5 kap. 2 § lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar (LSU) bör anges att utlänningen får förbjudas att lämna ett vistelseområde. Anledningen till detta är att framförallt län, men även kommuner, kan skilja sig avsevärt åt ifråga om geografisk omfattning, tillgång till grundläggande samhällsservice och folkmängd. Såvitt avser storstadsområdena, och då i synnerhet Stockholms län, så finns i regel all nödvändig service tillgänglig inom ett mer avgränsat område, såsom exempelvis en kommun men i vissa fall även inom ett eller flera stadsdelsområden. Åtgärden syftar till en ökad kontroll av de utlänningar som den föreslås omfatta. Måttet av kontroll minskar naturligtvis ju större område utlänningen tillåts vistas inom. Säkerhetspolisen anser att effekten av ett vistelseområde så stort som hela Stockholms län i

Datum: 2025-02-18

Diarienummer: 2024-24140-2

många fall helt skulle utebli. Därtill kommer att en inte obetydlig andel av de utlänningar som omfattas av förslaget sannolikt kommer att vara bosatta inom Stockholms län. För att uppnå någon effekt med åtgärden bör den närmare avgränsningen av vistelseområdet därför styras av behovet i det enskilda fallet och proportionalitetsöverväganden. Säkerhetspolisen har erfarenhet av områdesbegränsningar som beslutas med stöd av reglerna i LSU och anser inte att en individualiserad avgränsning i det enskilda fallet nödvändigtvis behöver vara förenad med några särskilt tidsödande överväganden. Mer ingående bedömningar är typiskt sett nödvändigt i de fall där utlänningen t.ex. har rätt till umgänge med barn som bor på annan ort eller har andra behov av mer speciell karaktär. Därtill kommer att ingenting hindrar att en verkställande myndighet som utgångspunkt och i majoriteten av fallen avgränsar vistelseområdet till ett län.

Möjligheten att besluta interimistiskt behöver övervägas vidare

Säkerhetspolisen anser även att möjligheten att besluta interimistiskt om anmälningsskyldighet och områdesbegränsning behöver utredas vidare. Detta eftersom Säkerhetspolisen ser att ett interimistiskt beslut om nu aktuella tvångsåtgärder i vissa situationer skulle kunna vara motiverat utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. En sådan situation skulle kunna vara när en utlänning står inför frigivning efter att ha avtjänat straff för våldsbrott och under fängelsevistelsen uppvisat ett sådant beteende att individen på goda grunder kan anses fortsatt vara våldsbenägen, och utlänningens avlägsnandebeslut är inhiberat men ännu inte har vunnit laga kraft. I ett sådant fall finns ett starkt allmänintresse med hänsyn till våldsbenägenheten att kontrollera vederbörandes rörelsefrihet i syfte att möjliggöra en framtida verkställighet. Det är förvisso inte uteslutet att en sådan individ skulle kunna tas i sannolikhetsförvar (trots beslut om inhibition) alternativt ställas under uppsikt. Det är emellertid inte ett beslut som Säkerhetspolisen är behörig att fatta innan avlägsnandebeslutet vunnit laga kraft. Säkerhetspolisen ser således att det i vissa särskilda fall kan finnas ett behov av att använda de föreslagna tvångsmedlen redan innan laga kraft samt att en interimistisk möjlighet skulle ge Säkerhetspolisen större möjligheter att agera.

Yttrandet har beslutats av chefsjuristen Per Lagerud. Verksjuristen Emma Odevall har varit föredragande.